

Hogyan van?

Gábor Miklós

– Tulajdonképpen egészen jól! Egészségi állapotomra – hadd kopogjam le gyorsan – nem lehet panasgom. Örömmel gondolok vissza legutóbbi rendezésemre, kedvemre van mostani színészi feladatom s a napokban kaptam meg új könyvem kefelevonatát. Kell ennél több?

Vegyük sorjába! Miért vállal mind gyakrabban rendezést? Mrožek: Az arckép című színművének színpadra állítása a Várszínházban immár sokadik rendezői munkája: azért ne túlozzunk, mindössze a hetedik. S hogy miért vállalkozom rá nagy lelkesedéssel? Mert van egy bizonyos határozott elképzelésem a színházról, amit színészként nem tudok hiánytalanul megvalósítani. Persze rendezőként sem, hiszen egy csomó színésszel dolgozom, akiknek ugyancsak vannak elképzeléseik, amelyeket figyelembe lehet és kell is vennem. De nekem így több a lehetőségem. S azért is szeretek rendezni, mert szerencsémre mindig remek színészekkel dolgozhatom. Olyanokkal, akikkel ha csak évek múlva találkozom újra, akkor is egymás nyakába borulunk. Egyébként nem mondtam le a további rendezésről sem, most keresek kedvemre való darabot és ahhoz „passzoló” színházat.

*Nagy személyes sikere van esténként a Játékszínben, **Eörsi István:** Interjú című színművében, Lukács György alakjában: azt hiszem, hogy ismerem ezt a fajta típust. Lukács – emberi gyengeségei, ideológiai tévedései ellenére – nagyon nagy ember volt! Függetlenül attól, hogy ideológiailag igaza volt-e, vagy sem. Személyesen sajnos nem ismertem, csak látásból, de kölcsönkaptam **Eörsitől** az egykori, vele ké-*

szült interjúsorozat magnófelvételét. Többször is végighallgattam, igyekeztem ellesni hanghordozását, lélegzetvételének ritmusát, és annak a rendkívüli nyugalmanak a titkát, amellyel a legkényesebb, legvátatlanabb kérdésekre is úgy tudott kapásból válaszolni, mintha már korábban alaposan készült volna rá. Csodálattal hallgattam, hogyan fogott ki **Eörsi István**on, amikor az sarokba akarta szorítani. Persze nem ez az első eset, hogy egy nagy egyéniség bőrébe kellett bújnom. Ilyen volt a Hermelin is, amelynek központi figuráját **Szomorú Dezső** saját magáról formálta, önróniával, egyszerűsággal és emberi, művészi nagyság árulkodó jegyeivel. S talán még egy hasonló szerepemre emlékezem: **Füst Milán IV.** Henrikére, amely ugyancsak „kétfenekű” volt: Füst minden létező rosszat elmondott róla – mármint saját magáról –, de végül is azt sugallta, s ezt kellett nekem ábrázolnom: az ördög vigye el, mégiscsak nagy király volt!

Előbb említette: van egy elképzelése a színházról. Kifejtene bővebben: erről szól majd új könyvem, amely 1962–1979 közötti, csak részben publikált tanulmányaimat, esszéimet, szerepelemzéseimet és egyéb írásaimat, így például **Ruszt Józseffel** folytatott levelezésemet foglalja magába. Lényegében a mai Katona József Színház áll a legközelebb az elképzelésemhez. Nem vé-

letlenül! Ilyesfajta volt az ötvenes évek végén, a hatvanas évek első felében a Madách Színház, **Pártos Géza**, **Ádám Ottó**, **Vámos László**, a feledhetetlen **Pécsi Sándor**, **Kiss Manyi** és a többiek idején, amikor én is ott játszottam.

Mi a véleménye színházi életünk jelenlegi helyzetéről: aggódom. Amíg a politika mostanában forrongásban van, a színházak környékén alig történik valami. A Nemzeti Színház sem találja a helyét, a saját profilját. Mert, kérem, mitől nemzeti a Nemzeti? Attól, hogy műsoron tartja azt az öt-hat hazai klasszikust? Vagy attól, hogy milyen darabokat nem tart méltónak önmagához? Ez távolról sem elég a saját karakterhez! Állítom, hogy a magyar drámairodalom nem olyan második, sőt harmadosztályú, mint amilyenek egyesek minősítik! Kedvenc rendezéseim közé tartozik **Molnár Ferenc** Olympiája, amely nagy sikert aratott, és csak azért kellett levenni a műsorról, mert a sok használatától tönkrementek a díszletek, és nincs pénz az újakra. Mondom: nagy siker volt, mégis szinte bocsánatot kellett kérni a színháznak és a színészeknek, amiért Molnárt mertünk előadni. Hajmeresztő számomra, hogy egyesek még ma is olyan fölényrel kezelik minden idő legnépszerűbb hazai szerzőjét, mintha ócskaság lenne, ugyanakkor forszírozzák az aktuális műveket, ame-

lyeknek egyetlen értékük az időszerűségük, ám néhány év múlva már kézbe sem lehet venni őket. Kezd hasonlítani a helyzet – sajnos! – az ötvenes évek színpadi-irodalmi szematizmusához. Ezt akarjuk?

Említette új könyvét. Mi lesz a címe: Kos a mérlegen. Merthogy a Kos jegyében születtem.

Új szerep: pillanatnyilag kielégít Lukács György megszólaltatása. Nem is akarok több színészi munkát vállalni, mert eleget szeretnék végre tenni a Színház és Filmművészeti Főiskola korábbi, és most már sürgető kérésének, hogy indítsak mesterkurzust a növendékek számára. Remélem, hogy örömöm telik majd a tanításban.

Vállalna-e színigazgatói megbízást: öreg vagyok én már ehhez! Korábban sem voltak vezetői ambícióim. Természetesen szívesen elmondom a véleményemet azoknak a színházi vezetőknek, akik igényt tartanak rá. Régebben sem tartottam titokban a véleményemet, ha nem is egyeztet másokéval. Mondtam a magamét, de őszintén szólva se annak idején, se mostanában nem nagyon hallgattak rám. Pedig – visszaemlékezve a múltra – úgy érzem, senki sem kaphat rajta azon, hogy az elmúlt 30-40 év alatt olyan sokat tévedtem volna.